

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátu složeném z předsedy senátu Mgr. Milana Procházky a soudců Mgr. Karla Černína, Ph.D., a Mgr. Jana Čížka ve věci

žalobce: **GEEN Sale a.s.**, IČ 04881036
sídlem Mariánské náměstí 617/1, 617 00 Brno

proti

žalovanému: **Energetický regulační úřad**
sídlem Masarykovo nám. 5, 586 01 Jihlava

o žalobě proti rozhodnutí Rady Energetického regulačního úřadu ze dne ze dne 15. 8. 2023,
č. j. 11521-11/2022-ERU

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce podanou žalobou brojí proti rozhodnutí Rady Energetického regulačního úřadu (dále jen „Rada žalovaného“) ze dne 15. 8. 2023, č. j. 11521-11/2022-ERU (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým Rada žalovaného rozhodla o rozkladu žalobce proti rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 8. 2022, č. j. 11521-4/2022-ERU (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“).

2. Prvostupňovým rozhodnutím žalovaný uznal žalobce ve výroku I. vinným ze spáchání přestupku podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně spotřebitele“), kterého se dopustil tím, že jako prodávající 2 dílčími útoky v rozporu s § 4 odst. 4 zákona o ochraně spotřebitele ve spojení s § 4 odst. 1 věty první téhož zákona užil nekalou obchodní praktiku, když dvěma spotřebitelům (F. P. a A. K.) zaslal informaci, že od 1. 11. 2021 dojde ke změně způsobu stanovení ceny za dodávku plynu/elektriny za podmínek produktové řady „ACTUAL+“, přestože daní spotřebitelé měli se žalobcem sjednanou fixní cenu za odebrané energie, čímž žalobce postupoval v rozporu s požadavky odborné péče a tímto svým jednáním mohl podstatně narušit ekonomické chování uvedených spotřebitelů, které vystavil zdánlivé volbě mezi odběrem plynu/elektriny za vyšší cenu nebo ukončení smluvního závazku. Dále byl žalobce ve výroku II. uznán vinným ze spáchání pokračujícího přestupku podle § 31 odst. 1 písm. l) zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „energetický zákon“), kterého se dopustil tím, že jako držitel licence na obchod s plynem/elektrinou 2 dílčími útoky v rozporu s § 11a odst. 3 energetického zákona při uplatňování zálohových plateb nestanovil jejich výši nejvýše v rozsahu důvodně předpokládané spotřeby plynu/elektriny v následujícím zúčtovacím období (zákazníkovi F. P. stanovil měsíční zálohovou platbu ve výši 5 700 Kč, přestože by měsíční zálohová platba činila zhruba 1 600 Kč, zákaznici A. K. stanovil měsíční zálohové platby 6 400 Kč, přestože by měsíční zálohová platba činila zhruba 3 100 Kč). Žalobci byla za spáchání těchto přestupků uložena pokuta ve výši 250 000 Kč (výrok III.) a dále povinnost nahradit náklady řízení ve výši paušální částky 1 000 Kč (výrok IV.).
3. K rozkladu žalobce Rada žalovaného prvostupňové rozhodnutí změnila.
4. Výrok I. prvostupňového rozhodnutí byl změněn tak, že žalobce se „uznává vinným ze spáchání pokračujícího přestupku podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele, kterého se dopustil tím, že jakožto prodávající 2 dílčími útoky v rozporu s § 4 odst. 4 zákona o ochraně spotřebitele ve spojení s § 5a odst. 2 téhož zákona užil nekalou obchodní praktiku, když
 - i. spotřebiteli F. P., odběrné místo EIC 27ZG600Z0698190H, dne 27. září 2021 prostřednictvím e-mailové zprávy zaslal informaci, že s účinností od 1. listopadu 2021 dojde ke změně způsobu stanovení ceny za dodávku plynu za podmínek produktové řady „ACTUAL+“ (cena zemního plynu bude účtována dle denních cen dosažených obchodováním na velkoobchodním trhu) a poučil jej o možnosti odstoupit od smlouvy o sdružených službách dodávky plynu ve smyslu § 11a odst. 5 energetického zákona i přesto, že daný spotřebitel měl s účastníkem řízení uzavřen Dodatek ke smlouvě č. 50000249 ze dne 15. srpna 2019, kterým měl sjednanu fixní cenu za odebraný plyn ve výši 735 Kč/MWh do 31. prosince 2022,
 - ii. spotřebitelce Dr. A. K., odběrné místo EAN 859182400500252805, dne 27. září 2021 prostřednictvím dopisu zaslal informaci, že s účinností od 1. listopadu 2021 dojde ke změně způsobu stanovení ceny za dodávku elektriny za podmínek produktové řady „ACTUAL+“ (cena silové elektriny bude účtována dle hodinových cen dosažených obchodováním na denním velkoobchodním trhu) a poučil ji o možnosti odstoupit od smlouvy o sdružených službách dodávky elektriny ve smyslu § 11a odst. 5 energetického zákona i přesto, že daná spotřebitelka měla s účastníkem řízení uzavřenou Smlouvu o sdružených službách dodávky elektriny ze dne 17. června 2021, kterou měla v rámci produktové řady „ACFIX_2003“ sjednanu fixní cenu za odebranou elektrinu ve výši 1 491 Kč/MWh do 31. prosince 2023, čímž účastník řízení, byť si

musel být vědom, že k takové jednostranné změně obsahu závazku není oprávněn, mohl u dotčených spotřebitelů vyvolat mylnou představu, že tito musí akceptovat jím jednostranně změněnou cenu na cenu odvozenou od cen na velkoobchodních energetických trzích, anebo v opačném případě musí závazkový vztah s účastníkem řízení ukončit a změnit dodavatele, přičemž tato zdánlivá volba vyvolaná neuvedením podstatné informace o absenci oprávnění účastníka řízení k uvedené jednostranné změně smlouvy a o tom, že dodatek/smlouva s fixovanými cenami jsou pro obě smluvní strany závazné, spolu se zatajením povahy takto jednostranně určených cen jako cen dynamicky určených a nepředvídatelných, navíc učiněná takovým způsobem a v takový čas, kdy mohla vyvolat klamný dojem o tom, že tímto způsobem postupují všichni dodavatelé na trhu standardně, mohla vést spotřebitele k faktické akceptaci jednostranné změny závazku a v důsledku k hrazení plateb za dodávku plynu nebo elektřiny ve výši, na které by jinak účastník řízení neměl nárok.“ Dále Rada žalovaného prvostupňové rozhodnutí ve výroku III. změnila tak, že uloženou pokutu v původní výši 250 000 Kč snížila na 130 000 Kč.

5. Ve zbylé části Rada žalovaného rozklad žalobce zamítla a napadené rozhodnutí potvrdila.

II. Obsah žaloby

6. Žalobce namítá, že napadené rozhodnutí je nesprávné, protože žalovaný nesprávně interpretoval skutkový stav, nesprávně posoudil právní stav a dopustil se nesprávného procesního postupu.
7. Žalobce dále namítá, že nespáchal pokračující přestupek podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele tím, že postupoval v rozporu s § 4 odst. 4 ve spojení s § 5a odst. 2 zákona o ochraně spotřebitele. Svým konáním žalobce nenaplnil znaky § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele, protože neporušil zákaz používání nekalých praktik, neboť žádnou nekalou obchodní praktiku neužil.
8. Žalobce svým jednáním nenaplnil znaky ani jedné z taxativně určených klamavých obchodních praktik v Příloze č. 1 zákona o ochraně spotřebitele, a proto nemohl ani spáchat pokračující přestupek podle § 24 odst. 1 zákona o ochraně spotřebitele tím, že postupoval v rozporu s § 4 odst. 4 ve spojení s § 5a odst. 2 tohoto zákona, protože ke vzniku odpovědnosti za přestupek musí dojít k naplnění všech jeho znaků kumulativně. K tomu žalobce odkazuje na rozsudek Soudního dvora Evropské unie (dále jen „SDEU“) ze dne 19. 9. 2013, C-435/11, CHS Tour Services.
9. Žalobce tvrdí, že nenaplnil znaky klamavého opomenutí podle § 5a odst. 2 zákona o ochraně spotřebitele, protože neuvedl spotřebitele k rozhodnutí ohledně koupě a neuvedl spotřebitele v omyl.
10. Žalobce namítá, že jak v případě paní K., tak v případě pana P. nebyla cena sjednána jako neměnná. Naopak možnost změny ceny jasně vyplývala ze smlouvy i VOP a byla pro klienty identifikovatelná a rozpoznatelná. Žalobce odkazuje na jednotlivá ustanovení smluv uzavřených s klienty a VOP.
11. Žalobce uvádí, že na základě příslušných ustanovení smlouvy a VOP v dobré víře předpokládal, že má právo na změnu ceny nebo jiných podmínek.
12. Dále namítá, že byl oprávněn jednostranně změnit cenu v souladu s § 1752 občanského zákoníku. Smluvní ujednání o stanovení ceny a ujednání o možnosti její změny jsou podle žalobce dvě nezávislá a svou podstatou, charakterem a funkcí odlišná smluvní ujednání.

V daném případě neexistuje rozpor mezi ujednáními smluv a VOP. Podle žalobce vyvstala rozumná potřeba změny ceny, a to v bezprostřední návaznosti na nepředvídatelnou objektivní skutečnost, kterou je zásadní změna situace na trhu s komoditami.

13. Žalobce namítá, že ujednání stanovující možnost jednostranné změny ceny není nepřiměřeným ve smyslu rozsudku SDEU ze dne 26. 4. 2012, ve věci C-472/10, N.F.H. proti Invitel Távközlési Zrt. Žalobce popsal způsob změny ceny a upřesnil důvody této změny v oznamovacích dopisech adresovaných klientům.
14. Žalobce cituje § 1814 písm. h) občanského zákoníku týkající se zákazu zneužívajících ustanovení umožňujících podstatné zvýšení ceny v případě, že spotřebitel nebude mít možnost odstoupit od smlouvy. Taková možnost nebyla v dané věci klientům upřena.
15. Podle žalobce jak smlouvy s klienty, tak VOP transparentně na několika místech připouštěly možnost změny ceníku a současně neexistovalo v rozhodné době (tj. koncem měsíce září 2021) relevantní stanovisko ERÚ nebo soudní judikatura, která by výslovně a specificky zakazovala změnu fixních produktů na produkty spotové. Naopak stanoviska ERÚ takovou změnu připouštěla. Žalobce zmiňuje Výkladové stanovisko ERÚ č. 2/2018. Žalobce tedy důvodně předpokládal, že ke změně ceny je oprávněn, a tedy ani nemohl zatajit klientům informaci, že ke změně ceny není oprávněn. Následně došlo ke změně právního názoru ze strany ERÚ a tento nelze retroaktivně aplikovat na případ žalobce.
16. Žalovaný podsouvá, že žalobce v klientech mohl vzbudit dojem, že změna ceníku je pro ně „nutně výhodná“. Ze znění vyrozumíváních dopisů pro klienty je přitom podle žalobce zřejmé, že tomu bylo naopak. Žalobce řádně obeznámil klienty s tím, že cena nebude zcela předvídatelná a to proto, že bude závislá na ceně energií na burze a upozornil je na předpokládané navýšení cen. Žalobce tak nezatajil skutečnou povahu spotových cen, jak tvrdí rada žalovaného. Žalovaný naopak v prvostupňovém rozhodnutí k obsahu oznámení o změně ceny uvedl, že průměrný spotřebitel je schopen porozumět tomu, co se s cenou dané komodity stane. Správní orgán je tak ve svém hodnocení zřejmě nekonzistentní a sám sobě protiče. Charakter spotového produktu musel být klientům znám i proto, že oba podali v návaznosti na oznámení změny ceny stížnost k ERÚ.
17. Dále žalobce namítá, že klientům netvrdil, že ke změně cen přistupují všichni dodavatelé. Konstatoval, že je nucen, „stejně jako ostatní dodavatelé energií, sáhnout k jejich změně“. Což byl fakt a nikoli klamavé tvrzení, neboť v období měsíců září a říjen 2021 proběhla vlna zdražování a také ostatní dodavatelé energií zpravidla zdražovali.
18. Vzhledem k tomu, že žalobce důvodně předpokládal, že je oprávněn změnit ceny, stanovil s ohledem na předpokládané ceny klientům výši zálohových plateb, a to dle plánované roční spotřeby. Při stanovení výše záloh žalobce nepochybil a postupoval v souladu se zákonem.
19. Žalobce namítá nepřiměřenou výši pokuty. Porovnává výši uložené pokuty se dvěma případy, kdy obchodní společnosti STABIL ENERGY s.r.o. byla uložena pokuta ve výši 4 000 000 Kč za 1 179 přestupků (tj. 3 392 Kč za jeden přestupek), a obchodní společnosti BOHEMIA ENERGY entity s.r.o. byla uložena pokuty ve výši 300 000 Kč ze 22 přestupků (tj. 1363 Kč za jeden přestupek). V případě žalobce se jedná o 2 ojedinělé případy a pokuta ve výši 65 000 Kč vůči jednomu případu je neadekvátní. Žalobce není recidivistou, působí na trhu 7 let bez jakéhokoli předchozího trestu.

20. Žalobce uvádí, že smírnou dohodou s panem P. prokázal, že je připraven i sám narovnat případné sporné vztahy s klienty a správní sankce je v tomto případě nadbytečnou.
21. Rada žalovaného postupovala v rozporu s § 152 odst. 6 správního řádu, pokud rozhodnutí žalovaného změnila, aniž by plně vyhověla rozkladu. Žalobce tvrdí, že změna výroku I. prvostupňového rozhodnutí není v souladu s § 90 odst. 1 písm. c) správního řádu. Změna prvostupňového rozhodnutí bez souhlasu žalobce nepřicházela v dané věci v úvahu.
22. Žalobce navrhuje, aby soud zrušil napadené rozhodnutí a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. V případě, že tomuto návrhu nebude vyhověno, navrhuje, aby soud upustil od trestu nebo jej snížil v mezích zákonem dovolených.

III. Vyjádření žalovaného k žalobě

23. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě navrhuje podanou žalobou zamítnout, jelikož vznesené námitky považuje za nedůvodné. Dále odkazuje na napadené rozhodnutí a argumentuje k jednotlivým žalobním bodům.

IV. Posouzení věci krajským soudem

24. Žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou a jedná se o žalobu přípustnou. Soud ve věci rozhodl bez nařízení jednání za splnění zákonných podmínek (§ 51 odst. 1 s. ř. s.).
25. Krajský soud nejprve posoudil námitku žalobce, že Rada žalovaného postupovala v rozporu se zákonem, pokud rozhodnutí žalovaného změnila, aniž by plně vyhověla rozkladu žalobce.
26. Podle § 96 odst. 2 energetického zákona *v řízeních vedených Energetickým regulačním úřadem se nepoužije ustanovení správního řádu o možném způsobu ukončení řízení o rozkladu. Při vedení sporných správních řízení ve smyslu § 141 správního řádu a řízení schvalovacích a o stanovení řádu ve smyslu § 97a činí lhůta pro vydání rozhodnutí 4 měsíce, ve zvláště složitých případech 6 měsíců. Lhůta pro vydání rozhodnutí ve sporu zahájeném na návrh spotřebitele činí 90 dnů, ve zvláště složitých případech 120 dnů.*
27. Citované ustanovení vylučuje aplikaci § 152 odst. 6 správního řádu, který jako možné způsoby ukončení řízení o rozkladu zakotvuje zrušení nebo změnu rozhodnutí (pokud se tím plně vyhoví rozkladu a jestliže tím nemůže být způsobena újma žádnému z účastníků, ledaže s tím všichni, jichž se to týká, vyslovili souhlas), nebo zamítnutí rozkladu.
28. Pokud Rada rozhoduje o rozkladu, musí postupovat podle § 90 správního řádu (zakotvujícím způsob rozhodování odvolacího správního orgánu o odvolání). O podaném rozkladu může tudíž rozhodnout čtyřmi způsoby: pokud bylo napadené rozhodnutí v rozporu s právními předpisy nebo bylo nesprávné, tak a) napadené rozhodnutí nebo jeho část zruší a řízení zastaví, či b) napadené rozhodnutí nebo jeho část zruší a věc vrátí, c) napadené rozhodnutí nebo jeho část změní (změnu nelze provést, pokud by tím některému z účastníků, jemuž je ukládána povinnost, hrozila újma z důvodu ztráty možnosti odvolat se); pokud je napadené rozhodnutí v pořádku, pak Rada rozklad zamítne a napadené rozhodnutí potvrdí.
29. O skutečnosti, že je třeba změnit výrok I. prvostupňového rozhodnutí byl žalobce radou žalovaného informován (viz písemnost označená jako „Možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí, změna výroku napadeného rozhodnutí“ ze dne 11. 5. 2023) a měl tak možnost k Rady žalovaného názoru reálně uplatňovat námitky. Následná změna prvostupňového

rozhodnutí tudíž nemohla být pro něj překvapivá a žalobci nebyla odňata možnost druhé instance. Danou žalobní námitku soud vyhodnotil jako nedůvodnou.

30. Podle § 4 odst. 3 zákona o ochraně spotřebitele *nekalou obchodní praktikou se rozumí zejména klamavé konání podle § 5 nebo klamavé opomenutí podle § 5a a agresivní obchodní praktika podle § 5b. Obchodní praktiky, které se považují za nekalé za všech okolností, jsou uvedeny v příloze č. 1 a 2 tohoto zákona.*
31. Podle § 4 odst. 4 zákona o ochraně spotřebitele *užívání nekalé obchodní praktiky před rozhodnutím ohledně koupě, v průběhu rozhodování a po učinění rozhodnutí se zakazuje.*
32. Podle § 5a odst. 1 zákona o ochraně spotřebitele *obchodní praktika se považuje za klamavou, pokud ve svých věcných souvislostech a s přihlédnutím ke všem jejím rysům, okolnostem a omezením sdělovacího prostředku opomene uvést podstatné informace, které v dané souvislosti spotřebitel potřebuje pro rozhodnutí ohledně koupě, čímž způsobí nebo může způsobit, že spotřebitel učiní rozhodnutí ohledně této koupě, které by jinak neučinil.*
33. Podle § 5a odst. 2 zákona o ochraně spotřebitele *za klamavé opomenutí se také považuje, pokud prodávající podstatné informace uvedené v odstavci 1 zatají nebo poskytne nejasným, nesrozumitelným nebo nejednoznačným způsobem nebo v nevhodný čas vzhledem k okolnostem popsaným v odstavci 1 anebo neuvede obchodní záměr obchodní praktiky, není-li patrný ze souvislosti, a pokud to v obou případech vede nebo může vést spotřebitele k rozhodnutí ohledně koupě, které by jinak neučinil.*
34. Pro posouzení námitky, že jednání žalobce nenaplněvalo znaky skutkové podstaty výše zmíněných přestupků podle zákona o ochraně spotřebitele a podle energetického zákona, je stěžejní otázka, zda byl žalobce oprávněn jednostranně změnit cenu za dodávku energií (plynu/elektriny).
35. Podle 5.2 VOP platilo, že jednotková cena za dodávku elektriny/plynu, včetně dalších cenových podmínek (výpočet ceny za dodávku elektriny/plynu za zúčtovací období) se stanovuje platným a účinným Ceníkem Obchodníka podle charakteru odběru sjednaného ve Smlouvě, či dle skutečného odběru elektriny Zákazníkem za předchozí období, podle Produktů. Produktem se rozumí Obchodníkem nabízená dodávka elektriny/plynu a další související služby (bez distribučních služeb) ve formě a druzích stanovených Ceníkem. Konkrétní Produkt si může zákazník zvolit, pokud splňuje podmínky pro jeho přiznání. Obchodník všem Zákazníkům, kteří mají s Obchodníkem uzavřenu Smlouvu a nemají zvolen Produkt, přiřadí aktuální standardní produkt, který je zveřejněný na webových stránkách Obchodníka. Ceníky mohou být Obchodníkem jednostranně změněny postupem obdobným podle bodu 11.5 níže.
36. Zákazník F. P. uzavřel dne 25. 9. 2017 se žalobcem Smlouvu o sdružených dodávkách plynu, a to na dobu určitou od 11. 12. 2017 do 31. 12.2019. Ve smlouvě je mimo jiné uvedeno: *Smluvní ujednání pro poskytování sdružených služeb dodávky zemního plynu mezi Zákazníkem a Obchodníkem se řídí Všeobecnými obchodními podmínkami (dále jen „VOP“), které jsou nedílnou součástí Smlouvy, Produktovými podmínkami a Ceníkem. VOP obsahují ostatní obvyklou úpravu práv a povinností stran Smlouvy, včetně úpravy platebních povinností, podmínek ukončení závazku, a ujednání o právu Dodavatele změnit VOP nebo ceny uvedené v Ceníku a způsob, jakým je Dodavatel o změně VOP nebo Ceníku povinen Zákazníka informovat.*

37. K dané smlouvě byl uzavřen dne 15. 8. 2019 dodatek. Podle tohoto dodatku se smlouva prodlužuje do 31. 12. 2022. Pro prodloužené období se cena za odebraný plyn stanovuje ve výši 735 Kč/MWh. Dle bodu 43. dodatku platí: *Ostatní ustanovení Smlouvy se nemění a zůstávají v platnosti.* Dle bodu 4. dodatku platí: *V případě rozporu mezi zněním tohoto Dodatku a Smlouvy mají přednost ustanovení tohoto Dodatku.*
38. Podle VOP účinných od 1. 6. 2017 platilo: *11.5 Obchodník je oprávněn tyto VOP změnit nebo do nich doplnit nová ustanovení, popřípadě je nahradit novými, vyvstane-li rozumná potřeba takové změny nebo doplnění, například potřeba změnit či nově výslovně upravit určitá práva a povinnosti Smluvních stran v návaznosti na změnu právních předpisů, změny podmínek na trhu s plynem nebo změny způsobu obsluhy Zákazníka (dále jen „změna VOP“). ... V případě, že Obchodník hodlá zvýšit cenu za dodávky plynu, je povinen při takové změně ceníku dodržet postup, který je uveden výše pro změnu VOP. Pokud Zákazník s navrhovanou změnou ceníku nebude souhlasit, je oprávněn od Smlouvy odstoupit bez uvedení důvodu a bez sankce nejpozději desátý den před datem účinnosti navrhované změny ceníku. Právo na odstoupení od Smlouvy z důvodu zvýšení ceny či změny jiných podmínek Smlouvy Obchodníkem nevzniká v případě, zvýšení regulované složky ceny, daní a poplatků, a dále v případě změny jiných smluvních podmínek v nezbytném rozsahu z důvodu zajištění souladu s obecně závazným právním předpisem.*
39. Krajský soud ve shodě se žalovaným uvádí, že v takovém případě nedošlo ke stanovení ceny podle ceníku, ale byla sjednána individuální cena, a to pro konkrétní (prodloužené) období trvání smlouvy.
40. Ačkoli cena nebyla ve smlouvě ani v dodatku výslovně označena jako „pevná“ či „neměnná“, zákazníkovi vzniklo důvodné legitimní očekávání stran sjednání ceny jako pevné, když do smluvního vztahu vstupoval, resp. když tento smluvní vztah dodatkem prodlužoval. Očekávání zákazníka se stává součástí smluvního konsenzu a podílí se na určení toho, co je jednáním v souladu se smlouvou. Pokud žalobce (jako profesionál) nevyvrátil u zákazníka dojem, že mu bude dodávat plyn po určité období za pevně sjednanou cenu, nemůže z této situace těžit (srov. § 4 odst. 1 a § 5 občanského zákoníku).
41. Nadto ze smlouvy a VOP vyplývá, že byla sjednána možnost změnit cenu podle „ceníku“. Ve smlouvě, dodatku ani ve VOP, které se týkaly zákazníka F. P., nejsou přitom obsažena jakákoli ujednání, která by jednoznačně a bez pochyby umožňovala měnit cenu individuálně sjednanou. I tato skutečnost nasvědčuje tomu, že cenu nebyl žalobce oprávněn měnit na základě smluvních ujednání či ustanovení VOP týkajících se změn ceníku.
42. Navíc v případě nejednoznačnosti je třeba postupovat podle § 1812 odst. 1 občanského zákoníku a vykládat smlouvu ve znění jejího dodatku ve prospěch pro zákazníka (spotřebitele).
43. Krajský soud dále souhlasí se žalovaným, že žalobce nebyl oprávněn po dobu prodlouženého trvání smlouvy jednostranně navýšit cenu za dodávku plynu s odkazem na § 1752 občanského zákoníku, který se týká změny obchodních podmínek (za podmínky přiměřenosti takové změny). Způsob, jakým žalobce provedl změnu ceny, totiž nemůže být považován za přiměřený, a to s ohledem na navázání nově stanovené ceny na předem neznámý vývoj obchodování plynu na velkoobchodním trhu. Žalovaný správně a logicky argumentuje, že žalobci muselo být již při uzavírání smlouvy a dodatku zřejmé, že za daných cenových podmínek by zákazník o takovou smlouvu vůbec neměl zájem.

44. Zákaznice A. K. uzavřela dne 1. 10. 2021 se žalobcem Smlouvu o sdružených službách dodávky elektřiny ze sítí NN.
45. Podle ustanovení smlouvy označeného jako „Předmět smlouvy“ platilo: *Smluvní ujednání pro poskytování sdružených služeb dodávky elektřiny mezi Zákazníkem a Obchodníkem se řídí Všeobecnými obchodními podmínkami (dále jen „VOP“), ceníkem, Ceníkem rozšířených služeb a určitých produktů i Produktovými podmínkami, které jsou nedílnou součástí Smlouvy. V případě rozporu mezi VOP a Produktovými podmínkami mají přednost ustanovení Produktových podmínek.* Podle ustanovení smlouvy označeného jako „Změna ceny nebo jiných podmínek“ platilo: *Zvýší-li Obchodník cenu nebo změní-li jiné podmínky Smlouvy, může Zákazník vypovědět Smlouvu s dvouměsíční výpovědní dobou ..., a dále může Zákazník odstoupit od Smlouvy bez uvedení důvodu do 3 měsíců od účinnosti této změny.*
46. Dále je ze smlouvy zřejmé, že byla uzavřena na dobu určitou od 1. 10. 2021 do 31. 12. 2023. Smlouva odkazuje na ceník „ACFIX_2003“ a je v ní uvedena „Cena VT: 1491,00“. V rámci předsmluvní emailové komunikace byla výslovně zmíněna „garance nabízené ceny do 31. 12. 2023“.
47. Podle VOP účinných od 1. 10. 2020 platilo: *11.5 Obchodník je oprávněn tyto VOP a jiné smluvní podmínky změnit nebo do nich doplnit nová ustanovení, popřípadě je nahradit novými, vyvstane-li rozumná potřeba takové změny nebo doplnění, například potřeba změnit či nově výslovně upravit určitá práva a povinnosti Smluvních stran v návaznosti na změnu právních předpisů, změny podmínek na trhu s elektřinou nebo změny způsobu obsluhy Zákazníka (dále jen „změna VOP“). V případě, že Obchodník hodlá zvýšit cenu za dodávky elektřiny, je povinen při takové změně ceníku dodržet postup, který je uveden výše pro změnu VOP. Pokud Zákazník s navrhovanou změnou ceníku nebude souhlasit, je oprávněn od Smlouvy odstoupit bez uvedení důvodu a bez sankce nejpozději desátý den před datem účinnosti navrhované změny ceníku. Právo na odstoupení od Smlouvy z důvodu zvýšení ceny či změny jiných podmínek Smlouvy Obchodníkem nevzniká v případě zvýšení regulované složky ceny, daní a poplatků a dále v případě změny jiných smluvních podmínek v nezbytném rozsahu z důvodu zajištění souladu s obecně závazným právním předpisem. Pokud Obchodník nesplní oznamovací povinnost dle předchozího odstavce, je zákazník oprávněn bez uvedení důvodu odstoupit od smlouvy do 3 měsíců od data zvýšení ceny nebo změny jiných smluvních podmínek v souladu s § 11a odst. 5 EZ.*
48. Krajský soud dospěl ve shodě se žalovaným k závěru, že ačkoli ve smlouvě není výslovně uvedeno, že je cena pevná, byla cena za dodávku elektřiny dohodnuta bez možnosti jednostranné změny ze strany žalobce. K tomu krajský soud poznamenává, že i v tomto případě žalobce vzbudil u zákaznice důvodné legitimní očekávání stran sjednání ceny jako pevné, které nijak nevyvrátil (viz výše). Se zákaznicí probíhala předsmluvní emailová komunikace, ve které byla ujištěna o garanci ceny. Ve smlouvě je uveden odkaz na ceník, jehož název evokuje neměnnost sjednané ceny a současně je ve smlouvě uvedena konkrétní cena pro konkrétní období.
49. Krajský soud stejně jako v případě zákazníka F. P. zdůrazňuje, že žalobce také u zákaznice A. K. nepřistoupil k prostému zvýšení ceny na konkrétní úroveň, ale kompletně změnil způsob určení ceny, která se měla odvíjet od výsledku obchodování na krátkodobých trzích. Zákazníky tedy převedl na tzv. spotové produkty. Jedná se o specifický produkt. Pro zákazníky je spotový produkt rizikový, zatímco dodavatel žádné riziko nenese, neboť

fakturaci za velkoobchodní ceny přenese na zákazníky. Způsob, jakým žalobce provedl změnu ceny, tak nemůže být ani v případě zákaznice A. K. považován za přiměřený.

50. Postup podle § 1752, není-li to sjednáno (což v dané věci nebylo), by přitom neměl být používán k řešení situace, kdy se smlouva následně pro jednu stranu ukáže ekonomicky nevýhodná. S takovou možností nemohli zákazníci, kteří měli se žalobcem sjednanou cenu v konkrétní částce po jasně vymezenou dobu, vůbec počítat. Žalobce, který jedná se zákazníkem (spotřebitelem) poctivě a přiměřeně, nemohl rozumně očekávat, že by zákazník (spotřebitel) souhlasil v rámci individuálního vyjednávání o obsahu smlouvy s tím, že v případě změny na trhu s dodávkami energií se na něj přenese veškeré ekonomické či podnikatelské riziko. Jednalo se o extrémní zásah do jedné z podstatných náležitostí smlouvy a způsob, jakým žalobce jednostrannou změnu učinil, byl zneužitím postavení silnější smluvní strany.
51. Závěry žalovaného se tak neocitly v rozporu s požadavky na přiměřenost a poctivost jednání dodavatele (profesionálního obchodníka) vůči spotřebiteli, plynoucími s žalobcem odkazovaného rozsudku SDEU ve věci C-472/10.
52. Nelze aplikovat ani § 1764 a násl. občanského zákoníku, neboť i kdyby došlo k podstatné změně okolností, opravňovalo by to žalobce vyvolat jednání o smlouvě, nikoliv její jednostrannou změnu.
53. Žalovaný proto správně vyhodnotil, že žalobce nebyl oprávněn přistoupit k výše uvedené změně způsobu stanovení ceny.
54. Shora zmíněných skutečností si musel být vědom i samotný žalobce. Pokud pak zákazník informoval, že mají pouze dvě možnosti – akceptovat zvýšení ceny, resp. spotové produkty (žalobce by se zbavil rizika spojeného s výkyvy ceny na trzích), nebo od smlouvy odstoupit (žalobce by již nemusel dodávat za sjednané ceny), dopustil se klamavé obchodní praktiky.
55. Byť jednání žalobce není uvedeno v příloze č. 1 zákona o ochraně spotřebitele, tato skutečnost neznámá, že by se nejednalo o klamavé opomenutí. Jednání uvedené v této příloze představuje klamavé obchodní praktiky za všech okolností. Za klamavé je však nutno označit i jiné praktiky splňující kritéria uvedená v § 5 a § 5a zákona o ochraně spotřebitele. Soud se přitom shoduje s hodnocením žalovaného, že jednání žalobce představuje klamavé opomenutí dle § 5a odst. 2 citovaného zákona, neboť žalobce svým zákazníkům nesdělil, že není oprávněn jednostranně navýšit cenu dodávek energií, a nedostatečně informoval zákazníky o rizikovosti spotových produktů. Věcně nesprávná (tedy nepravdivá) informace o zvýšení ceny dodávek energií mohla vést zákazníky k rozhodnutí ohledně „koupě“ (v daném případě ohledně přistoupení na jednostranné zvýšení ceny) nebo k odstoupení od smlouvy, které by jinak neučinili. Postup žalovaného proto nebyl v rozporu se závěry plynoucími z rozsudku SDEU ve věci C-435/11.
56. Pokud žalobce namítá, že mu nemůže být kladeno k tíži, že konstatoval fakt, že i ostatní dodavatelé přistupovali ke změnám cen, pak z napadeného rozhodnutí jasně vyplývá, že je primárně postihován z toho důvodu, že svým zákazníkům nesdělil, že právě on nebyl k daným změnám cen oprávněn. Nicméně krajský soud souhlasí se žalovaným, že dané konstatování žalobce o postupu ostatních dodavatelů mohlo u zákazníků vyvolat dojem, že žalobce (stejně jako ostatní dodavatelé) činí kroky, ke kterým je oprávněn.

57. Krajský soud dále souhlasí se žalovaným, že žalobce nedostatečně informoval zákazníky o rizikovitosti produktu s dynamicky určenou cenou. Zákazníkům v oznámení o změně cen energií sdělil, že nový produkt ještě lépe odráží situaci na trhu s energiemi a zmínil jeho výhodu spočívající v tom, že po topné sezoně žalobce předpokládá návrat cen do normálu; i v případě teplé zimy mohou být ceny nižší, než modelované. Modelované ceny žalobce prezentoval tak, že budou představovat navýšení dosavadních cen energií v rozsahu 200 – 950 Kč. Z oznámení je zřejmé, že cena za dodávku energie bude tvořena stálým měsíčním platem a jednotkovou cenou stanovenou podle vzorce obsahujícího pohyblivou složku, která odráží obchodování na velkoobchodním trhu. Výslovná zmínka o rizicích, která můžou zákazníkům hrozit (např. dopady skokového zdražování), není v oznámení obsažena. V tomto směru Rada žalovaného korigovala a doplnila prvostupňové rozhodnutí v němž žalovaný uvedl, že obsah oznámení je sám o sobě srozumitelný, a i průměrný spotřebitel z obsahu tohoto oznámení je schopen porozumět tomu, co se s cenou dané komodity stane (viz str. 15 napadeného rozhodnutí). Námitka žalobce, že si závěry plynoucí z prvostupňového a napadeného rozhodnutí protirečí, tak není důvodná.
58. Jelikož žalobce nebyl oprávněn přistoupit k jednostrannému zvýšení cen za dodávky energií svým zákazníkům, je z logiky věci již zcela nedůvodná argumentace, že zákazníkům zůstala zachována možnost odstoupení od smlouvy při podstatném zvýšení ceny.
59. Nebyl-li žalobce oprávněn jednostranně změnit cenu za dodávku energií, nebyl ani oprávněn stanovit svým zákazníkům vyšší zálohy odpovídající této nepřípustné změně ceny.
60. Závěry žalovaného o spáchání přestupků dle výroků I. a II. prvostupňového rozhodnutí ve vztahu ke dvěma zákazníkům (tj. ve smyslu změny provedené napadeným rozhodnutím) jsou proto souladné se zákonem.
61. Žalobce v rozkladu proti prvostupňovému rozhodnutí obdobně jako v podané žalobě namítal, že v rozhodném čase, tzn. koncem měsíce září 2021, neexistovaly relevantní stanoviska žalovaného nebo soudní judikatura, jež by výslovně a specificky zakazovaly změnu fixních produktů na produkty spotové. Naopak podle žalobce ze stanoviska Energetického regulačního úřadu č. 2/2018 vyplývalo, že taková změna je přípustná. K tomu Rada žalovaného v napadeném rozhodnutí uvedla, že žalobcem odkazované výkladové stanovisko se nezabývá předpoklady, za kterých je dodavatel oprávněn přistoupit k jednostranné změně ceny či jiných smluvních podmínek, nýbrž konkretizuje, co má uveřejněná a oznamovaná informace dodavatele o zvýšení cen nebo změně jiných smluvních podmínek obsahovat a jakým způsobem má být zákazníkovi předána. Z předmětného stanoviska nelze ani nepřímou dovozovat možnost jednostranně změnit způsob stanovení ceny za dodávky energií na dynamický systém. Tato otázka v něm vůbec není řešena. Krajský soud se plně ztotožnil s tímto závěrem, vůči kterému se žalobce žádným konkrétním způsobem v podané žalobě nevymezil.
62. Žalobce neprokázal, že by vycházel z právní praxe žalovaného, která by mohla u žalobce založit legitimní očekávání, že jím provedená změna je v souladu se zákonem. Nic nesvědčí o tom, že by žalovaný ohledně přípustnosti jednostranné změny fixních produktů na produkty spotové zastával odlišný právní názor, který by následně změnil a zasáhl tak do práv žalobce retroaktivně, jak nedůvodně namítá žalobce.

63. Dále krajský soud uvádí, že ze samotné absence judikatury správních soudů řešící otázku změny fixních produktů na produkty spotové nemohl žalobce usuzovat, že taková změna je bez dalšího přípustná.
64. Dále žalobce namítal nezákonnost uložené pokuty. Argumentoval, že výše pokuty vybočuje ze správní praxe žalovaného. Poukázal na dvě rozhodnutí žalovaného a vyčíslil podíly jednotlivých přestupků na uložených pokutách. Obdobnou argumentaci uplatnil již v rozkladu a Rada žalovaného ji vyhodnotila jako nedůvodnou na str. 18 a 19. napadeného rozhodnutí. Krajský soud s danými závěry uvedenými v napadeném rozhodnutí souhlasí.
65. V nyní řešené věci byla pokuta uložena za sbíhající se přestupky ve společném řízení, kde se uplatní zásada absorpční. Na základě ustanovení § 41 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich je správní orgán povinen uložit správní trest za všechny projednávané přestupky podle ustanovení vztahujícího se na přestupek nejpřísněji trestný. Nikoli stanovit trest za každý z projednávaných přestupků a výsledný trest určit prostým součtem těchto jednotlivých dílčích trestů.
66. Výše celkové pokuty nebyla v daném případě určena prostým součtem pokut, které by mohly být uloženy za každý jednotlivý přestupek, což by odpovídalo kumulativní zásadě (která je opakem zásady absorpční).
67. Pokud žalobce „rozklíčoval“ výši uložených pokut v odkazovaných případech podle počtu spáchaných přestupků, pak absorpční zásadu popírá, a jeho žalobní argumentace (postavená toliko na vyčíslení jednotlivých sbíhajících se přestupků na úhrnné pokutě) nemůže obstát. K určení výše pokuty vede celá řada konkrétních okolností. Právě proto musí správní orgány výši sankce vždy řádně individualizovat. Tomuto požadavku žalovaný dostál. Pouze na základě údajů o výši pokuty a počtu dílčích útoků přestupků ve dvou případech nelze činit závěry o ustálené správní praxi žalovaného.
68. Jiný důvod pro svá tvrzení ohledně vybočení žalovaného ze správní praxe při ukládání pokuty žalobce neuvedl, a to jak ve správním řízení, tak v řízení před soudem. Z ničeho nevyplývá, že by konkrétní okolnosti odkazovaných případů byly srovnatelné s nyní řešenou věcí, např. co do povahy a závažnosti protiprávního jednání. Krajskému soudu nepřísluší, aby v tomto směru nahrazoval žalobcovu procesní aktivitu, a to s ohledem na zásadu rovnosti účastníků řízení.
69. Dále žalobce namítal, že smírnou dohodou se zákazníkem F. P. prokázal, že je připraven i sám narovnat případné sporné vztahy se zákazníky a správní sankce je proto v tomto případě nadbytečnou.
70. Danou skutečnost tvrdil žalobce již v rozkladu a Rada žalovaného se jí zabývala na str. 20 napadeného rozhodnutí. Uvedla, že povinnost provést vyúčtování dodávek plynu panu P. za období od 1. 11. 2021 do 24. 2. 2022 v souladu s uzavřeným dodatkem, tj. za cenu 735 Kč/MWh a stálý měsíční plat 99 Kč, žalobci vyplývá z rozhodnutí žalovaného č. j. 07628-8/2022-ERU ze dne 9. 6. 2022, potvrzeného rozhodnutím Rady žalovaného č. j. 07628-15/2022-ERU ze dne 6. 12. 2022. Nelze jej tedy vnímat jako „gesto dobré vůle“ ze strany žalobce a na splnění jeho smluvní povinnosti (došlo-li k němu vůbec, když žalobce své tvrzení o provedené nápravě ve správním řízení nedoložil) nahlížet jako na polehčující okolnost, natož pak uvažovat o zániku odpovědnosti za přestupek. Na tuto argumentaci žalobce v podané žalobě nijak nereagoval.

71. Krajský soud námitce žalobce nepřisvědčil. Smírné řešení sporu, ke kterému dojde až poté, co nespokojení zákazníci žalobce kontaktují žalovaného a následně je zahájeno správní řízení, nesnižuje společenskou škodlivost ani závažnost přestupku a nelze ho považovat ani za polehčující okolnost. Odstranění důsledků pochybení teprve po jejich zjištění příslušnými správními orgány je zákonnou povinností žalobce.
72. Krajský soud se dále zabýval návrhem žalobce na moderaci uložené pokuty, přičemž dospěl k závěru, že pro tento postup nejsou splněny zákonné podmínky.
73. Dle § 78 odst. 2 s. ř. s. platí, že *rozhoduje-li soud o žalobě proti rozhodnutí, jímž správní orgán uložil trest za správní delikt, může soud, nejsou-li důvody pro zrušení rozhodnutí podle odstavce 1, ale trest byl uložen ve zjevně nepřiměřené výši, upustit od něj nebo jej snížit v mezích zákonem dovolených, lze-li takové rozhodnutí učinit na základě skutkového stavu, z něhož vyšel správní orgán, a který soud případně vlastním dokazováním v nikoli zásadních směrech doplnil, a navrhl-li takový postup žalobce v žalobě.* (důraz doplněn).
74. Smyslem a účelem moderace není hledání „ideální“ výše sankce soudem místo správního orgánu, ale její korekce v případech, že by sankce, pohybující se nejen v zákonném rozmezí a odpovídající i všem zásadám pro její ukládání a zohledňující kritéria potřebná pro její individualizaci, zjevně neodpovídala zobecnitelné představě o adekvátnosti a spravedlnosti sankce (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 4. 2012, č. j. 7 As 22/2012-23).
75. Způsob stanovení sankce a její výše byly v dané věci řádně odůvodněny a žalovaný vyhodnotil veškerá relevantní zákonná kritéria rozhodná pro její uložení. Při určení druhu a výměry správního trestu postupoval dle § 37 a násl. zákona o odpovědnosti za přestupky, povaha a závažnost přestupku byla hodnocena v souladu s § 38 tohoto zákona za současného posouzení polehčujících a přitěžujících okolností ve smyslu § 39 a § 40 zákona o odpovědnosti za přestupky. Kritéria pro uložení sankce žalovaný pouze nevyjmenoval, ale provedl též jejich základní aplikaci, a tedy náležitou individualizaci na případ žalobce (viz str. 24 a násl. prvostupňového rozhodnutí a str. 18 a násl. napadeného rozhodnutí). Odůvodnění uložené pokuty současně obsahuje přihlédnutí k oběma základním funkcím pokuty za spáchání protiprávních jednání, tj. funkci preventivní a represivní.
76. Krajský soud uvádí, že vzhledem k použité právní kvalifikaci přestupků a absorpční zásadě mohla být žalobci uložena pokuta až do výše 15 000 000 Kč. Jestliže v dané věci byla žalobci uložena pokuta 130 000 Kč, nelze hovořit o výši pokuty zjevně nepřiměřené.
77. Správní orgány rovněž zkoumaly majetkové poměry žalobce, aby nedošlo k uložení likvidační pokuty, a to na základě podkladů doložených žalobcem (viz str. 27 prvostupňového rozhodnutí), přičemž uvedly, že v dané věci nic nesvědčí pro závěr o existenčním ohrožení žalobce a jeho podnikání. Danou úvahu žalobce v podané žalobě nezpochybnil, v průběhu soudního řízení nedoložil jakékoli další údaje potřebné k posouzení případného likvidačního účinku pokuty.
78. Pokuta uložená žalobci naplňuje obě základní funkce, a to funkci represivní – postih za porušení povinností stanovených zákonem, a především funkci preventivní, která směřuje k předcházení porušování zákona, resp. k jednání, které je se zákonem v souladu.
79. Zdejší soud tak dospěl k závěru, že v posuzovaném případě nejde o situaci, kdy je uložena pokuta zjevně nepřiměřená; neexistují tak důvody pro její moderaci či dokonce upuštění od potrestání.

V. Závěr a náklady řízení

80. Soud na základě všech výše uvedených skutečností a úvah neshledal žalobu důvodnou, proto ji postupem podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
81. O náhradě nákladů řízení rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s., dle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu těch nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který úspěch ve věci neměl. Žalobce před soudem neuspěl (soud žalobu zamítl jako nedůvodnou), proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníkovi řízení právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, však žádné náklady řízení nad rámec jeho běžné administrativní činnosti nevznikly, a proto mu je nelze přiznat.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních právních předpisů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 30. 4. 2025

Mgr. Milan Procházka
předseda senátu